Hukuk Bölümü 2010/102 E., 2010/135 K.

"İçtihat Metni"

Aydın İli İl Encümeni'nin 14.11.2007 gün ve 625 sayılı kararı ile, 5177 sayılı Kanun'la değişik 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi, 3.2.2005 gün ve 25716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Kanununun I(a) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi ile 31.3.2005 gün ve 25772 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi uyarınca ruhsatsız ve kaçak olarak alınan malzeme için 1.086.720,00YTL idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Aydın Valiliği İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği'nce, bu karara istinaden, 29.11.2007 gün ve 37 sıra no'lu idari yaptırım karar tutanağı düzenlenmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

AYDIN 2. SULH CEZA MAHKEMESİ; 10.1.2008 gün ve 2008/3 D.İş sayı ile, itiraz eden özetle; Aydın İl Encümeni tarafından verilen idari yaptırım kararının 3213 sayılı Kanun'un 12 ve 18. maddelerine göre verildiğini, ancak ayrıntılı soruşturma yapılmadan ceza verildiğini ve düzenlenen ceza tutanağının gerçeğe aykırı olduğunu belirterek iptalini istediği, 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesinden söz ederek, itiraza konu olan idari yaptırım kararının 3213 ve 5302 sayılı Kanun hükümleri gereği verildiği ve 3213 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile 5302 sayılı Kanun'un 55 ve 56. maddeleri birlikte düşünüldüğünde, Maden Kanunu kapsamında verilen idari yaptırım kararları ve el koyma yetkisinin mülki amire ait olduğu, dolayısıyla İl Özel İdaresini temsilen İl Encümeni tarafından verileceği, 5302 sayılı Kanun'un 59. maddesi gereğince cezaya karşı itirazın idare mahkemesine yapılacağı, yani 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre aksi bir hüküm olduğu için Kabahatler Kanunu'nun itiraz yönündeki bölümü ve hükümlerinin uygulanmayacağı, itirazı incelemeye yetkili ve görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AYDIN 1. İDARE MAHKEMESİ; 24.4.2008 gün ve E:2008/500, K:2008/564 sayı ile, davanın, Aydın İli, Merkez Savrandere Köyü sınırları içerisinde yer alan Çine Çayı mecrasından ruhsatsız ve kaçak olarak 108.672 m3 I(a) grubu maden alımı yapıldığından bahisle davacıya İl Encümeninin 16.11.2007 gün ve 625 sayılı kararına istinaden Aydın Valiliği İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği'nce düzenlenen 1.086.720,00 YTL idari para cezası verilmesine ilişkin 29.11.2007 gün ve 37 sıra nolu idari yaptırım karar tutanağının iptali istemiyle açıldığı, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin beşinci fıkrasında, "Ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülki idare amirliklerince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır..." hükmünün yer aldığı, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun "Encümenin Görev ve Yetkileri" başlıklı 26. maddesinin (e) bendinde, kanunlarda öngörülen cezaları vermenin İl Encümeninin görev ve yetkileri arasında olduğunun belirtildiği, aynı Yasanın "Kararların Tebliği ve İtiraz" başlıklı 59. maddesinin 2. fıkrasında, idari yargı mercilerine yapılacak müracaat, para cezalarının yürütülmesini durdurmaz hükmü yer almaktayken 8.2.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 578. maddesinin (zz) bendi ile 5302 sayılı Kanun'un 59. maddesinin yürürlükten kaldırıldığı, aynı Yasanın geçici 2. maddesinde ise; "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kovuşturma evresinde bulunan dava dosyaları hakkında: a) Mahkemenin görevli olmaması halinde, dosya üzerinde yapılacak inceleme sonucunda verilecek görevsizlik kararıyla dosya görevli mahkemeye gönderilir. b) Daha önce soruşturma ve kovuşturma evrelerinde yapılmış olan işlem ve kararlar hukuki geçerliliklerini sürdürürler" düzenlemesine yer verildiği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif maddelerinden söz ederek dava dosyasının incelenmesinden; davacının Aydın İli, Merkez Savrandere Köyü sınırları içinde yer alan Çine Çayı mecrasından ruhsatsız ve kaçak olarak 108,672 m3 I(a) grubu maden aldığından bahisle 14.5.2007 gün ve 625 sayılı Aydın İl Encümeni kararıyla davacı hakkında 1.086.720,00 YTL idari para cezası verilmesine karar verildiği, bunun üzerine düzenlenen 29.11.2007 gün ve 37 sıra nolu Aydın İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği idari yaptırım karar tutanağıyla da davacıya 1.086.720,00 YTL tutarında idari para cezası kesildiği, bu cezayla birlikte idari yargı mercilerinin görevine dahil olan başka bir yaptırım da öngörülmediğinin anlaşıldığı, yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; 5302 sayılı Yasa'nın değişmeden önceki halinde açık bir şekilde bu Kanun hükümleri uyarınca kesilen idari para cezalarına idare mahkemelerinde itiraz edilebileceğinin düzenlendiği, ancak, 8.2.2008 tarih ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 578. maddesi ile 5302 sayılı Yasa'da yapılan değişiklik sonucu, verilen idari para cezalarına karşı idare mahkemelerine itiraz edilebileceğine ilişkin düzenlemenin yürürlükten kaldırıldığı, bu durumda, Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği, zaten Kanunun 3. maddesinde de, bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağının açık olarak düzenlendiği, anılan Yasa uyarınca da idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırımlara karşı sulh ceza mahkemesinde dava açılması gerekeceğinin anlaşıldığı, bu durumda, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Yasası'nda yapılan değişiklik sonucu idare mahkemesinde dava açılabileceğine ilişkin düzenlemenin yürürlükten kaldırılmış olması ve kabahatler hakkında uygulanacak genel kanun olan Kabahatler Kanunu'nun 27. maddesinin idari para cezalarına karşı sulh ceza mahkemesine başvurulacağına ilişkin hükümleri göz önüne alındığında, davacıya 5302 sayılı Yasa uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümünde Mahkemelerinin görevli olmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ'nin 25.9.2009 gün ve E:2008/9658, K:2009/5043 sayılı kararı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 7.6.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre:

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece adli yargı dosyası ile birlikte Mahkememize gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör- Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 3213 sayılı Maden Kanunu ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun I(a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4.6.1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, "Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ:Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Aydın 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 10.1.2008 gün ve 2008/3 D.İş sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 7.6.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.